

Henricus Institoris (& Jacobus Sprenger), *De heksenhamer. Malleus Maleficarum*. Ingeleid, vertaald en geannoteerd door Ivo Gay. Uitg. Voltaire, 's-Hertogenbosch 2005. 472 pp. ISBN 90 5848 054 2. Pb € 37,50.

In de loop der eeuwen zijn er heel wat merkwaardige werken in het Latijn gepubliceerd. Tot die categorie *curiosa* behoort zonder twijfel ook de 15de-eeuwse *Malleus maleficarum* of *Heksenhamer* van Henricus Institoris. Het is een vuistdikke handleiding voor inquisiteurs en rechters voor de berechting van heksen, opgezet in drie delen, aan de hand van in totaal zevenenzeventig vragen, variërend van algemeen ('waar komt de toename van hekserij vandaan?') tot zeer specifiek ('remedies tegen hagelstormen en behekst vee'). In het omvangrijke derde deel gaat het om de berechting van heksen: wie mag ze verhoren, waar en hoe moet je ze folteren, en op welke manieren wordt het definitieve vonnis voltrokken? Zo kan de indruk ontstaan dat het boek vlotte en sensationele lectuur oplevert, maar die hoop of vrees komt niet echt uit. Institoris schrijft een vrij stroef ambtenaren-proza en de bijna vijfhonderd pagina's tekst geven uiteindelijk meer details en redenties dan de meeste lezers lief zal zijn.

Niettemin is het goed dat dit invloedrijke werk (34 drukken tussen 1486 en 1669) nu voor de lezers beschikbaar is gekomen. De Latijnse brontekst is erg lastig vindbaar, wat deze vertaling nog extra nuttig maakt. Vertaler Yvo Gay heeft het werk duidelijk niet verricht uit sympathie met de strekking en stijl ervan. Hij geeft expliciet af op de auteur en zijn Latijn en veroordeelt het boek als 'verschrikkelijk': het zou 60.000 mensen naar de brandstapel hebben gevoerd. Dat is natuurlijk niet fraai, maar er zijn tal van boeken, ook religieuze, die meer slachtoffers hebben gemaakt.

VINCENT HUNINK